

RIZIKA TVORBY SW ANALYZOVANÁ PŘI CERTIFIKACÍCH DLE ZÁK. č. 365/2000 Sb.

Milada Ptáčková

jednatel společnosti ADA, s.r.o., ptackova@isystemy.cz

ABSTRAKT:

Příspěvek bude zaměřen na nejčastěji se vyskytující významná rizika, zjištěná certifikačním orgánem v praxi, při provádění analýz rizik procesů životního cyklu SW v rámci certifikací jakosti software produktů u dodavatelů, tvůrců a správců SW, za použití vlastní metody, zohledňující i metodiku COBIT.

KLÍČOVÁ SLOVA:

analýzy rizik procesů životního cyklu SW, rizika procesů plánování, tvorby, implementace, služeb podpory a monitorování SW, certifikace jakosti produktů

VLASTNÍ PŘÍSPĚVEK

Přednáška je určena zejména dodavatelům, tvůrcům a správcům produktů (informačních systémů, dokumentace a služeb) z oblasti ICT.

Je zaměřena na nejvýznamnější rizika procesů životního cyklu SW (rizika procesů plánování, tvorby, implementace, služeb podpory a monitorování produktů), zjištěná certifikačním orgánem při certifikacích podle zák. č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, ve znění účinném do 1.1.2007.

Při analýzách rizik byla použita vlastní metoda certifikačního orgánu, zohledňující i metodiku COBIT, určená pro použití v podmínkách častých změn. Použitá vlastní metoda splňuje podmínky na opakovatelnost a jednoznačnou vyhodnotitelnost. Umožňuje porovnání produktů téže cenové kategorie s obdobným typem, druhem a účelem nasazení. Prezentovaná rizika vyplývají ze souhrnné analýzy rizik certifikačního orgánu, provedené na rozsáhlém vzorku přibližně 100 produktů zejména z oblasti informačních systémů veřejné správy.

Budou zmíněna nejvýznamnější rizika, vyskytující se v praxi v ČR a zjištěná zejména u rozsáhlých aplikačních SW určených pro řízení, u projekční a provozní dokumentace SW a u poskytovaných služeb k SW jak na straně dodavatelů nebo tvůrců, tak u správců informačních systémů. Budou popsána konkrétní rizika, často se vyskytují v procesech vymezených ve 4 doménách životního cyklu SW, jejich příčiny a následky.

K nejčastěji se vyskytujícím rizikům informačních systémů veřejné správy (dále ISVS) lze uvést zejména

u procesů plánování projektů

- krizové plány obcí bez ochrany IS a dokumentace
- zadávání veřejných zakázek na projekty ISVS bez etap a oponentur
- novela zákona č. 365/2000 Sb. a související vyhlášky platné od 2007 podporující formálnost projektů a omezující jednotné principy dobré praxe
- neznalost praktického postupu procesního řízení projektů (projektování bez analýz finančních nákladů, rizik a rentability projektů),

u procesů tvorby a implementace

- nedostatečná znalost zákonů ČR a praxe, souvisejících s oblastí řešeného projektu
- nejakostní portálová řešení ISVS bez znalosti širších souvislostí a doporučení jiných oborů

- projektování / nákupy IS v nejvyšší cenové kategorii s důsledky vysokých nákladů na provoz ISVS
  - formálnost elektronických řešení např. tržišť
  - prázdnota „obsahu“ informací (neprovázanost na praxi, nesrozumitelnost, vnořování odkazů)
  - chyby nebo zastaralost dB a seznamů určených k řízení veřejné správy
  - nepřístupnost informací z ISVS pro starší, méně gramotné a méně movité občany
  - nevyváženost složek projektů tj. tvůrci upřednostňují technickou stránku řešení před uživatelskou,
- u procesů služeb a podpory
- nejakostní řešení ISVS založená na doručování e-mailů a selhávání systémů doručování (např. OS Linux a antivirová ochrana)
  - nečtivé technické informace pro veřejnost (reinstalace s anglickou hantýrkou)
  - chybová hlášení v angličtině ve smyslu návodu (porušení legislativy ČR)
  - nechráněné komunikace a dB v ISVS,
- u procesů monitorování
- nejakostní nebo formální certifikace IS, dokumentace a služeb
  - nejednotné principy / struktura dokumentace ISVS od 2007 s nárůstem nákladů na pořízení a údržbu.

LITERATURA

Vlastní metoda jakosti produktů společnosti ADA, s.r.o. a souhrnná analýza rizik certifikačního orgánu, zpracovaná z výsledků certifikací jakosti produktů za rok 2005.